

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn tel 668 1242 faks 668 1240 e-post eki@ki.ee

Alkoholi tarbimine ja alkoholipoliitika 2009

(elanike hinnangute alusel)

Tallinn
Jaanuar 2010

Vastutav täitja: Piret Hein

Projektigrupi koosseisus: E. Ahermaa, L. Lepane, P. Liivaaug, M. Reiman, I. Niklus, V. Savina,
P. Jõekalda

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 668 1242

e-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

SISUKORD

Eessõna.....	3
1. Alkoholi tarbimise harjumused.....	4
1.1 Elanike hinnang enda alkoholi tarbimisele.....	4
Alkoholi tarbimise sagedus.....	4
Muutused alkoholi tarbimises.....	6
Alkoholi tarbimise põhjused.....	6
Alkoholi tarbimine muuks kui joomiseks.....	7
1.2 Elanike alkoholsete jookide eelistused.....	7
Alkoholsete jookide tarbimise sagedus.....	8
Alkoholsete jookide valmistamine kodus.....	11
Alkoholsete jookide ostuotsuse tegemine.....	11
Välismaal ja välismaale viimiseks tehtud alkoholi ostud.....	12
1.3 Alkoholi tarbimisega seotud probleemid.....	13
2. Hinnang Eesti riigi alkoholipoliitikale.....	17
2.1 Alkoholi kättesaadavus.....	17
2.2 Hinnang alkoholipoliitika meetmetele.....	18
Lühikokkuvõte ja peamised järeldused.....	24
Lisa 1. Küsitlustulemuste protsentjaotused.....	25
Lisa 2. Küsitlustulemuste protsentjaotused sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes.....	30
Lisa 2.1 Alkoholsete jookide tarbimise põhjused.....	30
Lisa 2.2. Alkoholsete jookide tarbimise sagedus.....	31
Lisa 2.3 Hinnang, milline peaks olema Eesti riigi alkoholipoliitika.....	38
Lisa 2.4 Suhtumine alkoholi müüki müügikohtade lõikes.....	39
Lisa 3. Küsitletud kogumi iseloomustus.....	43

EESSÕNA

Alkoholiga seonduvad teemad on olulised nii majanduslikust aspektist (tööstus ja kaubandus, laekuvad maksud) kui sotsiaalsest aspektist (tarbimine ja kahjud). Alkoholiturgu saab riik reguleerida alkoholipoliitika eri meetmete kaudu. Kui 2008. aastal olid peamisteks alkoholiturgu puudutavateks muutusteks maksutõusud ja alkoholi jaemüügi üleriigiline keelustamine öisel ajal (alates 14. juulist 2008 ei tohi müüa kella 22.00-st kuni kella 10.00-ni) ning alkoholsete jookide aktsiisimäärade tõstmine 1.01.2008 ~10% ja 1.07.2008 ~20%, siis 2009. aastal alkoholiaktsiisimaksu määrades ega jaemüügi piirangutes muudatusi ei tehtud. Alkoholsete jookide aktsiisimäärade temaatika oli siiski aktuaalne ka 2009. aastal, mil otsustati aktsiisimäärasid 10% tõsta alates 2010. aasta 1. jaanuarist.

EV Põllumajandusministeeriumi tellimisel uuris Eesti Konjunktuuriinstituut (EKI), kuidas on 2009. aastal muutunud elanike hinnangud Eesti alkoholipoliitika kohta ning kuidas hinnatakse alkoholsete jookide tarbimisega seotud küsimusi. Selleks viis EKI 2009. aasta detsembris läbi elanike küsitluse alkoholiga seotud teemade kohta.

Käesoleva töö eesmärgiks on välja selgitada elanike alkoholi tarbimise harjumused ning suhtumine riigi alkoholipoliitikasse ja selle muutmise võimalustesse. Sellest tulenevalt on töö jaotatud kaheks peatükiks. Esimene peatükk kajastab elanike hinnanguid enda ja elanike üldisele alkoholi tarbimisele, tarbimiseelistusi erinevate alkoholsete jookide liikide lõikes ning hinnanguid alkoholi tarbimisest tulenevatele probleemidele. Teine peatükk keskendub riikliku alkoholipoliitika problemaatikale. Analüüsi tulemused kajastavad 2009. aasta olukorda ning muutusi, võrreldes varasemate aastatega. EKI alustas elanike alkoholituru ja tarbimise uuringuid 1990. aastal ja iga-aastaseid regulaarseid alkoholipoliitika uuringuid 2001. aastal.

Antud uurimistöö tugineb 1167 Eesti elaniku kirjalikule küsitlusele (teostatud 2009. a detsembris). Küsitletud kuuluvad EKI tarbijate paneeli koosseisu ning esindavad läbilõiget Eesti elanikest soo, rahvuse, elukoha, regiooni, vanuse (18-74 eluaastat), hariduse ja netosissetuleku (leibkonnaliikme kohta kuus) järgi. Representatiivsuse tagamiseks on tulemused vanuse, soo ja rahvuse järgi kaalutud (üldjaotused on toodud lisas 1). Küsitletud kogumi iseloomustus on esitatud lisas 3.

KOKKUVÕTE

Eestis joob alkoholi 85% täiskasvanutest ning sagedamini tarbitakse lahjasid alkohoolseid jooke. Kõige sagedasem on õlle ja veini (sh vahuveini) tarbimine. Õlut või veini tarbivad kuus vähemalt korra 53-59% alkoholi tarbijatest. Kangeid alkohoolseid jooke joob vähemalt korra kuus 31-37% alkoholi tarbijatest.

Sarnaselt varasematele aastatele hindavad elanikud peamiseks tarbimise põhjuseks seda, et alkohol kuulub tähtpäevade tähistamise traditsiooni. Alkohoolse joogi ostmisel on valiku tegemise peamiseks kriteeriumiteks joogi maitse ja kvaliteet.

Kui enda tarbimist hindavad Eesti elanikud valdavalt väheseks ja mõõdukaks, siis Eesti kohta tervikuna arvatakse, et alkoholi tarbitakse palju ning tarbimist oleks vaja vähendada, kuna sellega kaasneb rohkelt probleeme ja kahjusid. Kõige suuremaks probleemiks peavad inimesed alkoholijoobes sõiduki juhtimist, kuid väga mures ollakse ka laste ja noorte alkoholi tarbimise pärast.

Üle 80% elanike arvates tuleks alkoholi tarbimist vähendada ning riigi alkoholipoliitika peaks olema piirangutega (sh 41% arvates rangete piirangutega). Uuringust järeldub, et Eesti elanikud soosivad alkoholipoliitika teostamist läbi erinevate meetmete, sest nähakse vajadust alkoholi tarbimist Eestis vähendada.

Elanike hinnangul peavad alkoholi tarbimise vähendamiseks astuma eelkõige samme tarbijad ise ning oma suhtumise ja tarbimiskäitumise muutmise kaudu näitama paremat eeskujut teistele (sh lastele). Samas on elanike arvates vaja ka riigipoolset algatust alkoholipoliitika eri meetmete rakendamisel, esmatähtsaks peetakse Vabariigi Valitsuse initsiatiivi ning meedia kaasabi. Alkoholipoliitika meetmetest on elanike hinnangul vaja esmajärjekorras suurendada järelevalvet alkoholi müügiga seotud õigusrikkumiste üle, tegeleda rohkem noortega, piirata käesolevast enam reklaami, ning rangemalt karistada inimesi alkoholijoobes sooritatud õigusrikkumiste eest.